

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської філології

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
СОЦІОЛІНГВІСТИКА

підготовки **бакалавра**
спеціальності **035 Філологія**
освітньо-професійної програми **Мова і література (англійська). Переклад**

Силабус освітнього компонента «СОЦІОЛІНГВІСТИКА» підготовки бакалавра, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, за освітньо-професійною програмою «Мова і література (англійська). Переклад».

Розробник:

Ущина В. А., доктор філологічних наук, професор кафедри англійської філології.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

доц. Шкамарда О. А.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри англійської філології, протокол № 1 від 30 серпня 2024 року.

Завідувач кафедри

проф. Ущина В. А.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика ОК
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова і література (англійська). Переклад Бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150 год. / 5 кредитів		Рік навчання 4
		Семестр 7-й
		Лекції 20 год.
		Практичні (семінарські) 34 год. Консультації 10 год.
		Самостійна робота 86 год.
ІНДЗ: постерна презентація та академічне есе або відео (на вибір 30)		Форма контролю: залік
Мова навчання		англійська

Таблиця 1а (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика ОК
Заочна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова і література (англійська). Переклад Бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150 год. / 5 кредитів		Рік навчання 4
		Семестр 7-ий
		Лекції 6 год.
		Практичні (семінарські) 8 год.
ІНДЗ: постерна презентація та академічне есе або відео (на вибір 30)		Самостійна робота 18 год.
		Консультації 18 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		англійська

II. Інформація про НПП

Прізвище, ім'я та по батькові	Ущина Валентина Антонівна
Науковий ступінь	доктор філологічних наук
Вчене звання	професор кафедри англійської філології
Посада	Завідувач
Контактна інформація	м.т. (050)1335905;
	vushchyna@vnu.edu.ua,

Дні занять	https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutions/fakultet-inozemnoi-filologii
	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі, а також у команду в програмі Teams.

III. Опис освітнього компонента

Анотація освітнього компонента: У цьому ВОК розкривається проблемний характер сучасної соціолінгвістики у чотирьох основних напрямках і, відповідно, за чотирма модулями: (1) мовна ситуація і мовне планування, (2) мовне варіювання і варіанти мов, (3) мовні контакти та зміна мов, і (4) соціальна і мовна нерівність. Проводиться аналіз концептуально-методологічних альтернатив, що домінують у сучасній соціолінгвістиці. Окреслені модулі передбачають розкриття базових принципів дослідження соціолінгвістичних та соціокультурних проблем крізь призму української, британської та американської лінгвокультур, а також інших лінгвокультур, що вивчаються ЗО. Теоретичну основу ВОК складають наукові досягнення сучасних соціолінгвістичних досліджень комунікативних та соціальних аспектів мовленнєвого спілкування, зокрема у царині етнолінгвістики, гендерної лінгвістики, діалектології та дискурсології. Відповідно, ВОК залучає здобувачів освіти до майбутньої дослідницької діяльності та до дискусійного поля гуманітарних наук сьогодення.

Засвоєння ВОК передбачає формування у ЗО належного теоретико-методологічного кругозору для майбутньої професійної роботи та практичної реалізації власних дослідницьких інтересів. Відтак реалізується зв'язок завдань з кваліфікаційною характеристикою, що засвідчується зазначеними у силабусі практичними вміннями ЗО.

Передумови до вивчення або вибору ВОК (пререквізити):

ЗО повинні знати

- володіти англійською мовою на рівні не нижче B1
- мовну ситуацію у власній країні

ЗО повинні вміти

- аудіювати та розуміти усне мовлення англійською мовою
- аналізувати мовні засоби у текстах різних стилів та реєстрів

ЗО повинні володіти елементарними навичками

- використання базової термінології лінгвістики та суміжних наук

До **постреквізитів** ВОК належить ОК «Лінгвістика тексту».

Мета і завдання ВОК:

Мета ВОК полягає у тому, щоб створити передумови для оволодіння поняттєвим апаратом, який забезпечує обґрунтування соціолінгвістичної теорії та її міждисциплінарний потенціал, і, таким чином, сприяти формуванню вмінь та навичок коректного аналізу мовно-соціальної специфіки комунікації в умовах сучасного світу.

Реалізація мети передбачає виконання таких завдань:

- сприяти свідомому використанню ЗО термінології соціолінгвістики та суміжних наук;
- виробити у здобувачів освіти навички та уміння аналізу мовної ситуації у тій чи іншій країні на основі соціологічних, демографічних та лінгвістичних даних
- навчити ЗО вирізняти чинники, що впливають на соціальну диференціацію мов
- закласти основи розуміння процесів піджинізації та креолізації мов і у зв'язку з цим сприяти усвідомленню здобувачами мети і завдань мовної політики

- сприяти засвоєнню провідних парадигм у розвитку соціолінгвістики, принципи їх розгалуження, точки дотику, тенденції і форми взаємодії;

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний, аналітичний, метод кейс-стаді, інтерактивний метод, метод польових досліджень, метод проєктів, методи дистанційного навчання, метод рольових ігор та симуляцій (допомагають ЗО зрозуміти, як соціальні ролі та контексти впливають на використання мови).

Результати навчання (компетентності).

Вивчення БОК «Соціолінгвістика» сприяє формуванню таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології та перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий, перекладознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних жанрів і стилів.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати та інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організувати процес навчання та самоосвіти.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються та вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10. Знати норми державної та іноземних літературних мов та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий, перекладознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

[illegible]

Тема 3. <i>Мовна ситуація.</i> Типи мовних ситуацій. Фокусування і дифузія. Білінгвізм. Мультилінгвізм. Диглосія	16	2	4		9	1	Усне опитування + Експрес- контроль 5
Тема 4. <i>Мовна політика і мовне планування.</i> Стандартизація мов. Мовний статус. Офіційна мова. Друга мова. Мови національних меншин. Престиж мови. Мовна політика. Мовне планування	16	2	4		9	1	Усне опитування + Експрес- контроль Модульна контрольна робота 5
Разом за модулем 2	32	4	8		18	2	10
Змістовий модуль 3. Мовні контакти та зміна мов							
Тема 5. <i>Функціональна типологія мов.</i> Стандартний варіант мови. Койне. Queen's English. Cockney. Rhyming Slang. World Englishes	14,5	2	3		9	0,5	Усне опитування + Експрес- контроль 5
Тема 6. <i>Мовні контакти.</i> Мовна екологія. Глобалізація. Соціальна мобільність. Міжкультурна комунікація. Піджинізація. Креолізація. Lingua Franca.	13,5	2	3		8	0,5	Усне опитування + Експрес- контроль 5
Тема 7. Розвиток та зміна мов. Вимирання мов. Мови, що перебувають у небезпеці (Endangered languages). Ревіталізація мов. Мовне виживання.	14	2	3		8	1	ДС + Усне опитування + Експрес- контроль + Модульна контрольна робота ДБ + РК / 5
Разом за модулем 3	42	6	9		25	2	15
Змістовий модуль 4. Соціальна і мовна нерівність							
Тема 8. <i>Соціальні аспекти мовленнєвого спілкування.</i> Соціальний статус. Складники соціального статусу. Гендер.	15	2	3		8	2	Усне опитування + Експрес-

Вік. Економічне положення. Освіта. Раса. Релігійна приналежність							контроль + 5
Тема 9. Ідентичність мовця. Само-ідентифікація та взаємна ідентифікація мовців у дискурсі.	14	2	3		8	1	Усне опитування + Експрес-контроль + 5
Тема 10. Соціальна нерівність і успішність мовленнєвої комунікації Домінантність і влада. Солідаризація. Ввічливість і соціолінгвістична специфіка комунікації в англомовній лінгвокультурі	15	2	3		9	1	5
Разом за модулем 4	44	6	9		25	4	15
Види підсумкових робіт							Бал
Експериментальне дослідницьке завдання							Т / 20
Підсумкова контрольна робота							Т / 30
Усього	150	20	34		86	10	100

Таблиця 3 (Заочна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні проблеми соціолінгвістики. Мовне варіювання							
Тема 1. <i>Предмет і завдання соціолінгвістики.</i> Напрями соціолінгвістичних розвідок. Основні поняття та термінологія.	18	0.5	0,5		15	2	Експрес-контроль 5
Тема 2. <i>Мовне варіювання і варіанти мов</i> Зовнішнє варіювання. Внутрішнє варіювання. Соціолект. Діалект. Акцент. Ідіолект. Варіювання та індексальність. Акомодація. Соціолінгвістичні сили: конформізм та індивідуалізм.	18	0.5	0,5		15	2	Усне опитування + Експрес-контроль + Модульна контрольна робота 5
Разом за модулем 1	36	1	1		30	4	10
Змістовий модуль 2. Мовна ситуація і мовне планування Мовне варіювання і варіанти мов							
Тема 3. <i>Мовна ситуація.</i>	14,5	0,5	1		11	2	Експрес-контроль

Типи мовних ситуацій. Фокусування і дифузія. Білінгвізм. Мультилінгвізм. Диглосія							5
Тема 4. <i>Мовна політика і мовне планування.</i> Стандартизація мов. Мовний статус. Офіційна мова. Друга мова. Мови національних меншин. Престиж мови. Мовна політика. Мовне планування	15	1	1		11	2	Усне опитування + Модульна контрольна робота5
Разом за модулем 2	29,5	1,5	2		22	4	10
Змістовий модуль 3. Мовні контакти та зміна мов							
Тема 5. <i>Функціональна типологія мов.</i> Стандартний варіант мови. Койне. Queen's English. Cockney. Rhyming Slang. World Englishes	13,5	0,5	1		11	1	Експрес-контроль 5
Тема 6. <i>Мовні контакти.</i> Мовна екологія. Глобалізація. Соціальна мобільність. Міжкультурна комунікація. Піджинізація. Креолізація. Lingua Franca.	13,5	0.5	1		11	1	Експрес-контроль 5
Тема 7. Розвиток та зміна мов. Вимирання мов. Мови, що перебувають у небезпеці (Endangered languages). Ревіталізація мов. Мовне виживання.	14,5	0.5	1		11	2	Усне опитування + Експрес-контроль + Модульна контрольна робота 5
Разом за модулем 3	41,5	1,5	3		33	4	15
Змістовий модуль 4. Соціальна і мовна нерівність							
Тема 8. <i>Соціальні аспекти мовленнєвого спілкування.</i> Соціальний статус. Складники соціального статусу. Гендер. Вік. Економічне положення. Освіта. Раса. Релігійна приналежність	14	0.5	0,5		11	2	Експрес-контроль 5
Тема 9. <i>Ідентичність мовця.</i> Само-ідентифікація та	14,5	0,5	1		11	2	Експрес-контроль

взаємна ідентифікація мовців у дискурсі. Етапи соціолінгвістичного розвитку особистості							5
Тема 10. Соціальна нерівність і успішність мовленнєвої комунікації Домінантність і влада. Солідаризація. Ввічливість і соціолінгвістична специфіка комунікації в англomовній лінгвокультурі	14,5	1	0,5		11	2	Усне опитування + Експрес-контроль + Модульна контрольна робота 5
Разом за модулем 4	43	2	2		33	6	15
Види підсумкових робіт							Бал
Експериментальне дослідницьке завдання							Т / 20
Підсумкова контрольна робота							Т / 30
Усього	150	6	8		118	18	100

V. Система оцінювання результатів навчання ЗО

Оцінювання результатів формальної, неформальної та інформальної освіти

Здобувачам освіти можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні (фахові) курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування).

Процес зарахування регулюється [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки](#) і рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022 року, протокол № 7.

ЗО, які є членами наукових проблемних груп, авторами статей і тез, доповідачами на наукових конференціях, переможцями та активними учасниками фахових студентських олімпіад, мають право протягом семестру за кожен виконаний вид діяльності одноразово отримати додаткові бали до відповідного ОК, якщо здійснена активність здобувачів відповідає профілю ВОК. У цьому випадку ЗО інформує НПП про свої здобутки. НПП має право самостійно визначити валідність, заявлених ЗО отриманих результатів та приймає рішення щодо зарахування або незарахування таких балів:

- 3 бали – за результативну роботу у студентській проблемній групі (систематичне відвідування, обговорення), публікацію тез (підготовку матеріалів конференції) або виступ/и на конференції/ях без публікації/й, участь у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;
- 5 балів – за публікацію статті/ей у збірнику студентських наукових праць, перемога у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;
- 10 балів – за публікацію статті (статей) у збірнику наукових праць, що входить до категорії Б, або призове місце на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;
- 15 балів – за перше місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади.

За умови представлення здобувачами освіти документів (сертифікатів, свідоцтв тощо), що засвідчують отримані результати та відповідають тематиці, обсягу та результатам

навчання, які співпадають з ПРН ОК, здобувачі мають право одноразово отримати додаткові бали до семестрового оцінювання однієї ОК:

– 10 балів при представленні документа із зазначенням прізвища та імені здобувача, мінімальною тривалістю 3 тижні/обсягом один кредит (30 годин); або який складається мінімум з трьох модулів і завершується тестом/тестами із зазначенням набраних балів не нижче 80% правильних відповідей.

– 5 балів при представленні документа із зазначенням прізвища та імені здобувача, мінімальною тривалістю 3 тижні/обсягом один кредит (30 годин); складається мінімум з трьох модулів і завершується тестом/тестами із зазначенням набраних балів не менше набраних 60% правильних відповідей.

– 1 бал при представленні документа із зазначенням прізвища та імені здобувача, без складання тесту, тривалістю від 1 до 3 годин. Одному здобувачеві може бути зараховано не більше як три таких сертифікати, сумарною кількістю – три бали під час оцінювання однієї ОК.

Форми та критерії оцінювання ЗО:

1. Тематичний контроль (40 балів):

- бесіди, диспути та обговорення питань семінарів;
- усне фронтальне чи вибіркове індивідуальне опитування;
- заслуховування індивідуальних чи групових презентацій за визначеною тематикою семінарів.

2. Підсумковий контроль (60 балів): підсумкове оцінювання відбувається у вигляді суми балів за виконання двох завдань – експериментального завдання за темою одного з модулів (на вибір ЗО) (30 балів) та підсумкова контрольна робота (30 балів).

Залік (у разі, якщо ЗО не набрали обов'язкового мінімуму 60 балів): у формі усної бесіди (опитування) за списком раніше запропонованих для ознайомлення питань.

Організація оцінювання:

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності, включаючи аудиторну й самостійну роботу, виконання самостійного експериментального завдання та написання підсумкової контрольної роботи на останньому аудиторному занятті.

Шкала відповідності оцінок

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності ЗО (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії НПП виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу ЗО як суму балів за уся виконані завдання.

№	Види навчальної діяльності	Національна 4-бальна система	Критерії оцінювання
1.	Аудиторна робота	5	Систематизована, творча, логічно побудована відповідь з елементами інновації; завдання виконані за інноваційним рівнем складності
		4	Продуктивна, але недостатньо вичерпна відповідь; завдання виконані за стандартним рівнем складності, можливі незначні помилки
		3	Репродуктивна відповідь; завдання виконані за репродуктивним видом складності, містять помилки
		2	Фрагментарна, не аргументована відповідь; завдання не виконані у відповідності з вимогами, допущені множинні помилки
			Непідготовленість до заняття; невиконання завдань
			Відсутність на занятті
2.	Позааудиторна (самостійна) робота	5	Інноваційний підхід до самостійно виконаних завдань, здатність до критико-аналітичного осмислення актуальних проблем соціолінгвістики, загальна філологічна та мовна компетентність
		4	Творче і самостійне виконання завдань, якісне володіння програмним матеріалом та його доцільне використання у виконанні завдань.
		3	Виконання індивідуальних завдань за репродуктивним видом складності за суттєвої допомоги з боку НПП.
		2	Неглибоке, фрагментарне виконання завдань.
			Невиконання завдань.
3.	КР	5	90%–100% правильно виконаних завдань, повне розкриття теоретичної проблеми, креативність у виконанні завдань, 1-2 незначних помилки щодо змісту або форми
		4	75%–89% правильно виконаних завдань, загалом правильне, але неповне розкриття теоретичної проблеми, стереотипність у відповідях, 3–4 незначних помилки щодо змісту або форми

		3	50%–74% правильно виконаних завдань, несистематизована, неаргументована, неповна відповідь на теоретичне запитання, недостатньо повні відповіді, 5–6 помилок щодо змісту або форми
		2	50% і нижче правильно виконаних завдань, неправильна відповідь на теоретичне запитання, невірні відповіді, 7 і більше помилок щодо змісту або форми
		0	Відсутність контрольної роботи

Підсумкова контрольна робота є складником підсумкового семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі ЗО виконують підсумкову контрольну роботу з ВОК. Контрольна робота складається з 30 питань / завдань, за кожне з яких ЗО може отримати один бал (30 балів максимально). Неявка на контрольну роботу – 0 балів. Ці бали підсумовуються з балами за експериментальне дослідницьке завдання (30) та балами, отриманими за участь в аудиторних заняттях (40) і формують рейтинговий підсумковий бал за семестр.

Оцінка за семестр є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і підсумкового рейтингового бала. Якщо сума складає 60 і вище балів, ЗО може не складати усного заліку. Проте у разі, якщо ЗО не набирає прохідний бал (60), він / вона має право складати усний залік, що відбувається у вигляді усного опитування (бесіди).

Критерії оцінювання:

зараховано – повна, змістовна відповідь на питання заліку в адекватному мовленнєвому оформленні; глибокий, самостійний аналіз англомовного оповідання з опорою на методики і техніки аналізу, передбачені цим ВОК за вибором; наявність письмової інтерпретації оповідання;

не зараховано – неповна, поверхнева відповідь на питання заліку (або її відсутність) зі значною кількістю мовних помилок; поверхневий аналіз англомовного оповідання без опори на методики і техніки аналізу, передбачені цим ВОК за вибором; відсутність письмової інтерпретації оповідання

Приклад питань до заліку:

1. Соціолінгвістика як міжВОКрна галузь мовознавства.
2. Напрями сучасних соціолінгвістичних досліджень.
3. Предмет, об'єкт і терміни соціолінгвістики
4. Проблеми мовної норми та варіативності.
5. Типи мовних варіацій.
6. Джерела мовного варіювання
7. Діалект і акцент
8. Варіанти сучасної англійської мови.
9. Контактологія.
10. Поняття контактних мов: піджинізовані і креольські мови.
11. Двомовність і багатомовність.
12. Диглосія та інтерференція.
13. Проблема колективного вибору мови.
14. Мовленнєва громада.
15. Мовний зсув.
16. Стратифікаційна варіативність мов.

17. Мовна політика.
18. Мова національних меншин.
19. Поняття державної та офіційної мови. Вектори мовної політики.
20. Мовне планування.
21. Корпусне планування і статусне планування.
22. Стратегічне планування. Приховане планування.
23. Соціальні складники мовленнєвої ситуації.
24. Соціальний статус. Соціальні ролі.
25. Соціолект. Ідіолект.
26. Місце соціолінгвістики серед суміжних дисциплін.
27. Конверсаційний аналіз. Аналіз дискурсу.
28. Еколінгвістика. Інтерлінгвістика.
29. Політична лінгвістика. Гендерна лінгвістика.
30. Соціофонетика. Соціальна діалектологія

VI. Шкала відповідності оцінок

Оцінка в балах	Оцінка за залік
90-100	Зараховано
82-89	
75-81	
67-74	
60-66	
1-59	Не зараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Базова:

1. Антошкіна Л., Красовська Г., Сигеда П., Сухомлинов О. Соціолінгвістика: навчальний посібник. Донецьк, 2007. 360 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної девіатології. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2000. 236 с.
3. Брицин В. М. Соціолінгвістика. Українська мова. Енциклопедія. К. : Українська енциклопедія, 2000. С. 583–584.
4. Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вища школа, 1985. 125 с.
5. Єрмоленко С. Я. Зміни закономірні, поступові, але не революційні. *Український правопис: так і ні* / С. Я. Єрмоленко. К., 1997. С. 44–47.
6. Масенко Л. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір. К.: КМ Академія, 2004. 163 с.
7. Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики. К.: Видавничий Дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 243 с.
8. Мельничук О. С. Мова як суспільне явище і як предмет сучасного мовознавства. *Мовознавство*. 1997. № 2-3. С. 3–19.
9. Ущина В.А. Позиціонування суб'єкта в англomовному дискурсі ризику: соціокогнітивний аспект: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2015. 380 с.
10. Ущина В.А. Мова як дзеркало соціальних змін: соціолінгвістична специфіка гендерної ідентифікації у США. *Пріоритети германської та романської філології: зб. матеріалів XV Міжнародної наукової онлайн-конференції*, 18-20 червня 2021 року. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. С. 98.
11. Ущина В.А. Соціолінгвістична специфіка дискурсивного конструювання гендерного плюралізму в США. *Закарпатські філологічні студії*. Випуск 17. Том 1. 2021. С. 199 – 203.

12. Chambers, J. K. Sociolinguistic Theory: Linguistic Variation and Its Social Significance. Malden: Wiley Blackwell, 2009. 332 p.
13. Wardhaugh, Ronald. An Introduction to Sociolinguistics. 2006. URL: http://home.lu.lv/~pva/Sociolingvistika/1006648_82038_wardhaugh_r_an_introduction_to_sociolinguistics.pdf
14. Watts, Richard J. Politeness. Cambridge University Press, 2003. 318 p.

Додаткова:

1. Масенко Л. Т. Конфлікт мов та ідентичностей у пострадянській Україні. Київ: Кліо. 2020. 176 с.
2. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і язиком. Київ: Видавничий Дім «Києво-Могилянська Академія», 2011. 135 с.
3. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови. К. : Критика, 2003. 336 с.
4. Ставицька Л. О. Проблеми вивчення жаргонної лексики: соціолінгвістичний аспект. *Українська мова*. 2001. № 1. С. 55–68.
5. Тараненко О. Мовна ситуація та мовна політика в сучасній Україні (на загальнослов'янському тлі). *Мовознавство*. 2003. № 2-3. С. 33–55.
6. Тараненко О. О. Просторіччя. *Українська мова (Енциклопедія)*. К., 2000. С. 498–499.
7. Ткаченко О. Б. Соціолінгвістична класифікація мов у слов'янській специфіці й динаміці. *Мовознавство*. 2003. № 2-3. С. 3–13.
8. Ткаченко О. Б. Проблема мовної стійкості та її джерел. *Мовознавство*. 1990. № 4. С. 3–10.
9. Ущина В.А. Соціокогнітивна дискурсологія: аспекти дослідження / Science and Education a New Dimension: Humanities and Social Sciences. IV (15). Issue: 1. Budapest: Society for Cultural and Scientific Progress in Central and Eastern Europe. 2016. P. 35 – 39.